

KOMPEDIUM

dotyczące wdrażania szwedzkiej metody
pod nazwą

SYSTEM PROFILOWANIA BENEFICJENTÓW ŚWIETLIC
ŚRODOWISKOWYCH

RUDKI 2019

Kompendium powstało jako rezultat Grantu Ponadnarodowego pt: „Rozwój Świetlic Środowiskowych w Gminie Nowa Słupia – współpraca międzynarodowa”

Grant międzynarodowy został zrealizowany na podstawie projektu standardowego prowadzonego przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach pod nazwą: „Utworzenie Świetlic Środowiskowych w Gminie Nowa Słupia” Jest to Projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego RPSW.09.02.01-rozwój wysokiej jakości usług społecznych.

Komponent ponadnarodowy został wdrożony na podstawie umowy zawartej przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki z Grupą Profesja Sp. z o.o, w ramach projektu „MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA SIĘ OPŁACA granty na komponent współpracy ponadnarodowej dla beneficjentów projektów standardowych realizowanych w zakresie celów tematycznych 8-11 współfinansowanych z EFS w ramach PO WER lub RPO w perspektywie finansowej 2014-2020”

Kompendium zostało zredagowane na podstawie materiałów uzyskanych podczas wizyt studyjnych oraz szkoleń u Partnera ponadnarodowego przez zespół projektowy w składzie:

- Agata Sałata
- Anna Doch
- Michał Młynarczyk
- Wojciech Janus
- Łukasz Karcz

Cel główny komponentu ponadnarodowego:

Celem głównym włączenia do projektu standardowego komponentu ponadnarodowego przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach było udoskonalenie i lepsze przygotowanie młodzieży i dzieci do samodzielnego życia a także kształtowania właściwych postaw społecznych w prowadzonych przez Wnioskodawcę świetlicach środowiskowych.

Poprzez zaimplementowanie szwedzkiej metody „System Profilowania Beneficjentów Świetlic Środowiskowych” Grantobiorca poprawi szanse edukacyjne a w efekcie zawodowe dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia udzielanego przez świetlice środowiskowe. Efektem tego będzie lepsze przygotowanie uczestników do podjęcia funkcjonowania w przyszłym życiu zawodowym i społecznym.

Ponadto dołączenie elementów współpracy ponadnarodowej do funkcjonowania placówek prowadzonych przez GOKSiT wprowadzi element innowacyjności i zapewni indywidualizację świadczonych usług oraz dopasowanie ich do potrzeb poszczególnych odbiorców.

Wnioskodawca nie chcąc realizować projektu standardowego w oparciu o ogólnodostępne na rynku polskim rozwiązania zdecydował o podjęciu działań ukierunkowanych na poszukiwaniach niestosowanych do chwili obecnej rozwiązań w Polsce. Wybór dotyczący poszukiwania odpowiedniego rozwiązania

padł na Szwecję, gdzie świadczenie i poziom tego rodzaju usług ma wieloletnią tradycję i bardzo wysokie standardy.

PARTNER PONADNARODOWY

STOCKHOLM STADSMISSION – została założona jako organizacja lokalna w 1853r. przez grupę chrześcijan. Powstała ona w wyniku ogromnej potrzeby pomocy w sferze społecznej miejscowej ludności. Głównym jej celem było złagodzenie sytuacji kryzysowej i prowadzenie działań pomocowych dla lokalnej społeczności.

STOCKHOLMS STADSMISSION jest:

- organizacją non profit opartą na idei fundacji chrześcijańskiej,
- organizacją niezależną, ale ściśle współpracującą z Gminą Sztokholm oraz Radą Powiatu i innymi organizacjami o podobnym profilu,
- od samego początku istnienia (1853r) głównie ukierunkowana na pomoc dzieciom i młodzieży.

STOCKHOLMS STADSMISSION dzisiaj:

- zatrudnia 558 pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy a także współpracuje z nieco ponad 370 wolontariuszami,
- prowadzi około 50 różnych aktywności społecznych w postaci przedsiębiorstw społecznych, placówek oświatowych, a także placówek pomocy społecznej,
- działania Stockholms Stadsmission finansowane są z indywidualnych darowizn celowych, dotacji rządowych, gminnych, unijnych, a także z

generowanych przychodów prowadzonych przez siebie przedsiębiorstw społecznych, które to w całości przeznaczone są na działalność pomocową organizacji.

Implementowana przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach metoda oparta jest na działaniach jednostki terenowej Stockholms Stadsmission o nazwie **Unga Stationsmodellen**, która zajmuje się głównie:

- realizacją zajęć tematycznych w prowadzonej przez siebie świetlicy środowiskowej, skierowanych do dzieci i ich rodzin,
- realizacją działań świetlicowych na podstawie modelu pracy YOUNG STATION SOUTH. Model ten wspiera i chroni dzieci i młodzież poprzez eliminację zagrożeń społecznych prowadzących do wykluczenia społecznego,
- prowadzi działania o charakterze ogólnym ukierunkowane na zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci i młodzieży znajdujących się w sferze zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Głównym zadaniem Unga Station jest oferowanie wsparcia i generowanie rozwiązań oraz narzędzi, które spowodują lepsze relacje rodzinne i kulturowe swoich podopiecznych a także umożliwią ich efektywniejszą integrację ze społeczeństwem. Działanie to ma na celu kreować rozwiązania, które uchronią podopiecznych Unga Station przed stygmatyzowaniem i wykluczeniem w przyszłym, dorosłym życiu.

Opis implementowanej metody

1. Użytkownicy metody

Użytkownikami implementowanej metody są dwie główne grupy odbiorców do których metoda jest bezpośrednio skierowana

Pierwszą i najważniejszą z nich są podopieczni przebywający w poszczególnych świetlicach środowiskowych – dzieci i młodzież

Drugą grupą są pracownicy i opiekunowie mający pod opieką dzieci przebywające w poszczególnych świetlicach prowadzonych przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach.

2. Charakterystyka implementowanego rozwiązania

Metoda pod nazwą: „System Profilowania Beneficjentów Świetlic Środowiskowych” jest autorskim pomysłem Partnera Stockholm Stadsmission. Wszystkie jej elementy oraz metodologia zostały wypracowane przez pracowników tej instytucji.

Rozwiązanie to powstało na skutek chęci usprawnienia codziennego funkcjonowania świetlic środowiskowych i zapobieganiu blokowania w rozwijaniu zainteresowań i naturalnych talentów beneficjentów świetlic.

Okazało się, że organizowanie i grupowanie poszczególnych dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe nie może być przypadkowe i powinno być ściśle usystematyzowane. Takie podejście bowiem zapewnia zdecydowanie szybszy rozwój intelektualny a także emocjonalny podopiecznych. Ponadto rozwiązanie to pozwala w znacznym stopniu uzupełniać wzajemnie wiedzę i umiejętności przez poszczególne grupy świetlicowe.

W przypadku jednej grupy świetlicowej (około dziesięcioosobowej) powinny powstać przynajmniej trzy grupy tematyczne dopasowane do zainteresowań i umiejętności dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia w jednostce. Stworzenie takich grup będzie powodowało rozwój wiedzy i umiejętności poszczególnych grup w określonej tematyce.

Rozpoczęcie stosowania metody w praktyce:

Metodę zaczynamy stosować już na etapie rekrutacji dzieci uczęszczających na poszczególne świetlice. Należy zbadać poprzez ankietę rekrutacyjną a także bezpośrednią rozmowę z potencjalnym uczestnikiem grupy kilka obszarów:

po pierwsze – zainteresowania uczestnika, tzn. hobby, zainteresowania związane z rozrywką, zabawą itp. ,

po drugie – sytuację uczestnika związaną z nauczaniem w szkole, tzn. mocne i słabe strony w tym zakresie, problemy, zagrożenia ale i zdolności,

po trzecie – obszary w których podopieczny chciałby się rozwijać ale nie jest to możliwe ze względu na bariery finansowe, organizacyjne, towarzyskie, społeczne,

po czwarte – zidentyfikowanie obszarów w których uczestnik będzie mógł wspierać innych kolegów, podopiecznych świetlic.

Ankietę należy opracować przed etapem rekrutowania uczestników co ułatwi grupowanie podopiecznych. Ankieta powinna być opracowana przez przyszłego opiekuna we współpracy z pedagogiem szkolnym a także z psychologiem i w niektórych przypadkach także w oparciu o rozmowy z rodzicami potencjalnych uczestników.

Ze względu na różnice w systemie szkolnictwa podstawowego a także opieki przedszkolnej Wnioskodawca nie może bezpośrednio zaimportować ankiety od Partnera. Wspomniane różnice nie pozwalają bowiem bezpośrednio dopasować ich treści do systemu wprowadzanego rozwiązania na terenie, gdzie świetlice prowadzone przez GOKSiT funkcjonują.

Partner ze swej strony zapewnił, że w przypadku wystąpienia jakichkolwiek problemów z opracowaniem ankiety będzie do dyspozycji realizatora projektu standardowego. Ponadto w przypadku chęci wprowadzenia implementowanego rozwiązania przez inną instytucję z terenu Polski także jest gotowy do udzielenia wsparcia merytorycznego jak i technicznego.

System tworzenia grup świetlicowych

Na podstawie wypełnionych ankiet przez potencjalnych beneficjentów świetlic środowiskowych powinny zostać dobrane odpowiednie grupy uczestników.

Grupowanie powinno odbywać się za pomocą następujących wyznaczników:

- 1. zainteresowania**
- 2. poziom nauki w szkole (podział ze względu na możliwości i szybkość przyswajania wiedzy)**
- 3. poziom integracji środowiskowej**
- 4. wiek uczestników**

Sposób funkcjonowania grup świetlicowych

Po dokonaniu odpowiedniej selekcji uczestników, opiekunowie powinni opracować tygodniowy plan zajęć uczestników w podziale na trzy etapy:

etap pierwszy – zajęcia związane z nauczaniem w szkole

etap drugi – zajęcia dotyczące rozwoju zainteresowań

etap trzeci – zajęcia integracyjne i pomocowe.

Etap pierwszy - powinien przewidywać zajęcia dotyczące programu szkolnego. Na tych zajęciach uczestnicy wspólnie rozwiązują zadania domowe, przygotowują się do odrabiania prac domowych, wzajemnie pomagają sobie w uzupełnianiu materiału przerabianego w szkole. Uczestnicy posiadający większą wiedzę i umiejętności pomagają słabszym. Bardzo ważne w tym etapie jest to aby wsparcie było tak zorganizowane żeby nie powodować dyskomfortu uczniów posiadających mniejsze zdolności w konkretnej dziedzinie lub słabsze zdolności intelektualne. Takie rozwiązanie powinno być postrzegane przez podopiecznych jako naturalne działanie wyrównujące szanse poszczególnych uczestników. Jednocześnie odbiorcy metody powinny uświadomić sobie, że wykonanie podstawowych czynności wynikających z pracy szkolnej przybliży ich do kolejnego etapu zajęć związanych z rozwijaniem zainteresowań czy hobby.

Etap drugi – to zajęcia związane bezpośrednio z zainteresowaniami poszczególnych uczestników. Ważne aby tak grupować dzieci żeby tematyka zainteresowań była pokrewna lub podobna. Ten sposób postępowania spowoduje, że w związku z tym iż każdy będzie posiadał część wiedzy na dany temat, wzajemnie uczestnicy będą mogli się wspierać poprzez uzupełnianie wiadomości na dany temat, jak też wspólnie poszukiwać interesujących ich rozwiązań. Poznawanie interesującego nas tematu w grupie pozwala na znacznie szersze możliwości rozwijania zainteresowań.

Etap trzeci – to zajęcia integracyjne, wyrównujące różne poziomy rozwoju społecznego i kulturalnego. Ważną częścią tych zajęć jest szeroko rozumiana integracja. Musi ona polegać na wspólnie organizowanych przedsięwzięciach, które kierowane będą do grup zewnętrznych. Wspólne działania uczestników muszą utwierdzać ich w przeświadczeniu, iż są w stanie zrobić coś dla drugiego człowieka ale nie tylko, bo właśnie to, czyli działanie dla innych sprawi im ogromną satysfakcję i zachęci do podobnych działań w dorosłym życiu.

Całość zajęć w miarę upływu czasu ich realizacji powinna mieć charakter rotacyjny pod względem składu poszczególnych grup. Jest to możliwe jedynie w przypadku gdy instytucja prowadzi co najmniej dwie placówki o charakterze świetlic środowiskowych. W sytuacji zdiagnozowania potrzeb uzupełnienia wiedzy przez podopiecznych z danej dziedziny organizowane są tzw. wolne spotkania grup tematycznych, które nawzajem przekazują i uzupełniają wiedzę związaną z kolejnymi etapami zajęć.

Bardzo istotną sprawą zatem jest nie tylko odpowiedni dobór grup tematycznych ale także późniejsze ich kierunkowanie. W przyszłości może się okazać, że którąś z grup trzeba rozdzielić i rozłożyć na już istniejące. Może zdarzyć się jednak też sytuacja analogicznie odwrotna, która spowoduje powstanie nowej nie istniejącej wcześniej grupy.

Kolejny etap implementowanej metody – działania ukierunkowane na rodziców podopiecznych

Następną płaszczyzną omawianej metody jest zaangażowanie do wspólnego działania rodziców podopiecznych.

Ma to na celu stworzenie tzw. Banku Informacji z zakresu wychowania i opieki zdrowotnej nad dziećmi. Ankieta sporządzana na początku wsparcia dla dzieci zawiera także rubryki, które wypełniają rodzice.

Na podstawie informacji zawartych w tych ankietach opiekunowie systematycznie tworzą Bank Informacji z różnych dziedzin dotyczących wychowania dzieci a także sposobu radzenia sobie z otaczającymi ich problemami.

Tworzona baza oparta jest na doświadczeniach poszczególnych rodzin. Taki zbiór informacji pozwala na odpowiednie dobranie ścieżki rozwiązywania konkretnych problemów, z różnych dziedzin.

Można to pokazać na konkretnym przykładzie:

Jedna rodzina posiadała dziecko mające wadę postawy i problemy z kręgosłupem. Rodzice zanim trafili do odpowiednich specjalistów bądź placówek musieli zmierzyć się z przetestowaniem różnych rozwiązań, nie zawsze trafionych i odpowiednich. W ramach Banku Informacji umieszczony zostanie krótki opis tego przypadku a także pokazana zostanie ścieżka rozwiązania danego problemu. W momencie, kiedy pojawi się podobny przypadek u innego dziecka rodzice będą mogli skorzystać z podpowiedzi umieszczonych w Banku Informacji. Takie działania znacznie ułatwią rozwiązywanie bieżących problemów występujących w każdej rodzinie.

System Banku Informacji rozbudowany jest w kilku tematach. Może to być tematyka dotycząca zdrowia dzieci, rozwoju zainteresowań, poszerzania wiedzy rodziców z zakresu radzenia sobie z konkretnymi przypadkami.

Po kilku latach funkcjonowania takiej jednostki Bank Informacji będzie prawdziwą skarbnicą wiedzy niedostępną gdzie indziej. Dostęp do tych informacji można sformalizować i udostępnić po między nie tylko lokalne świetlice środowiskowe ale także rozszerzyć ich działanie na skale regionalną bądź krajową.

Podkreślić należy, że grupowanie uczestników za pomocą kryteriów opisanych powyżej stwarza dzieciom większe możliwości rozwoju, szybsze przyswajanie wiedzy a także powoduje niwelację wszelkich barier stojących na drodze

rozwijania zainteresowań i wrodzonych zdolności. W grupach o podobnym profilu zainteresowań czy też profilu naukowym, jak wskazują badania, dzieci są w stanie

przyswoić dużo więcej materiału i wiadomości i nauczyć się go bardzo efektywnie w przyszłości wykorzystywać. Ma to duże znaczenie szczególnie w mniejszych aglomeracjach gdzie młodzież ma znacznie ograniczony dostęp do świata nauki, sztuki, rozrywki itp.

Dostosowanie metody do zastanych warunków społeczno-obyczajowych

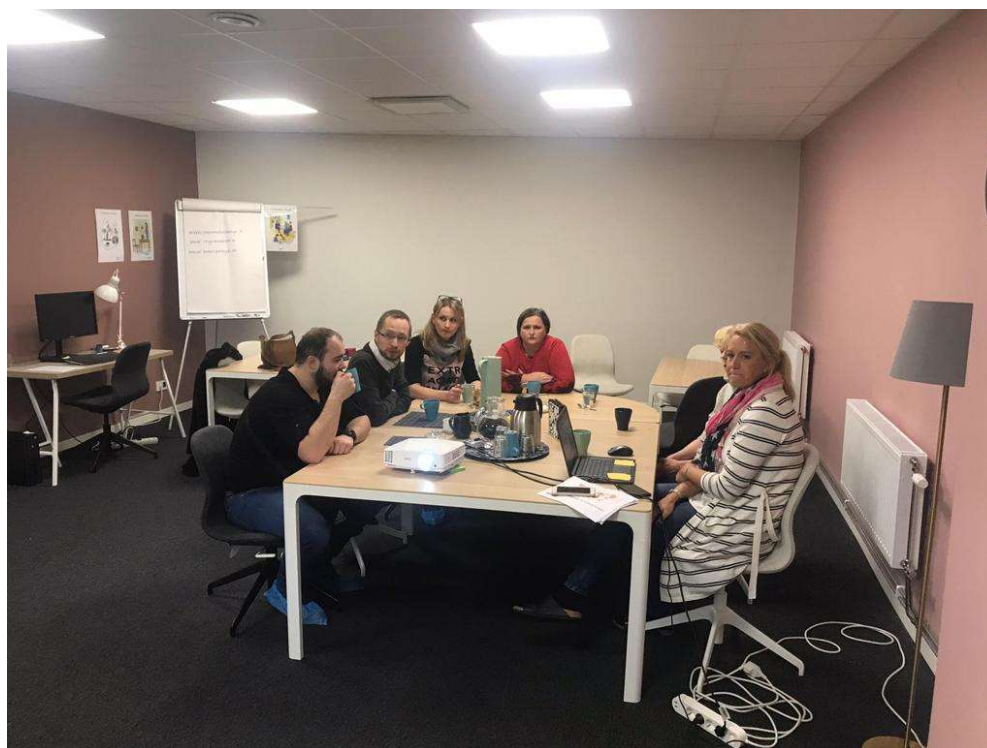
Przedstawiony ogólny zarys stosowanej przez Partnera szwedzkiego metody należy oczywiście dostosować indywidualnie do możliwości miejsc i otaczającego środowiska społeczno-gospodarczego.

W inny sposób będzie działała świetlica która znajduje się z dala od dużych aglomeracji miejskich, gdzie baza sprzętowa, lokalowa jak też logistyczno-techniczna nie będzie tak rozwinięta jak w przypadku miejsc o wysokim stopniu rozwoju technicznego.

Pomimo opisanych różnic prawidłowo stosowana metoda będzie przynosiła tak samo wymierne korzyści niezależnie od miejsca jej występowania. Należy jednak zwrócić uwagę na jej odpowiednią modyfikację a także prawidłowy sposób jej wdrażania. Należy zawsze stosować ogólne zasady opisane powyżej w niezmienionej formie a modyfikować tylko i wyłącznie elementy, które są niemożliwe do zrealizowania w zastanej rzeczywistości.

ZAPOZNANIE Z ZASADAMI DZIAŁANIA METODY W PRAKTYCE U PARTNERA STOKHOLM STADSMISSION

Personel projektu w ramach realizacji komponentu ponadnarodowego udał się na dwie, studyjne wizyty do Szwecji. Podczas wizyt studyjnych przeszedł sześćdziesięciogodzinne szkolenie z zakresu implementowanej metody. W trakcie trwania szkolenia w formie warsztatów przedstawiciele wnioskodawcy zapoznali się z głównymi zasadami implementowanej metody.

Następnie uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z infrastrukturą wdrażanej metody a także z bazą dydaktyczną będącą w dyspozycji Partnera Stockholms Stadsmission.

Partner pokazał na przykładzie funkcjonujących grup jakie podgrupy zadaniowe utworzył, jakie grupy tematyczne są najbardziej popularne, a które zostały szybko rozwiązane. Należy podkreślić iż charakterystyka grup szwedzkich w

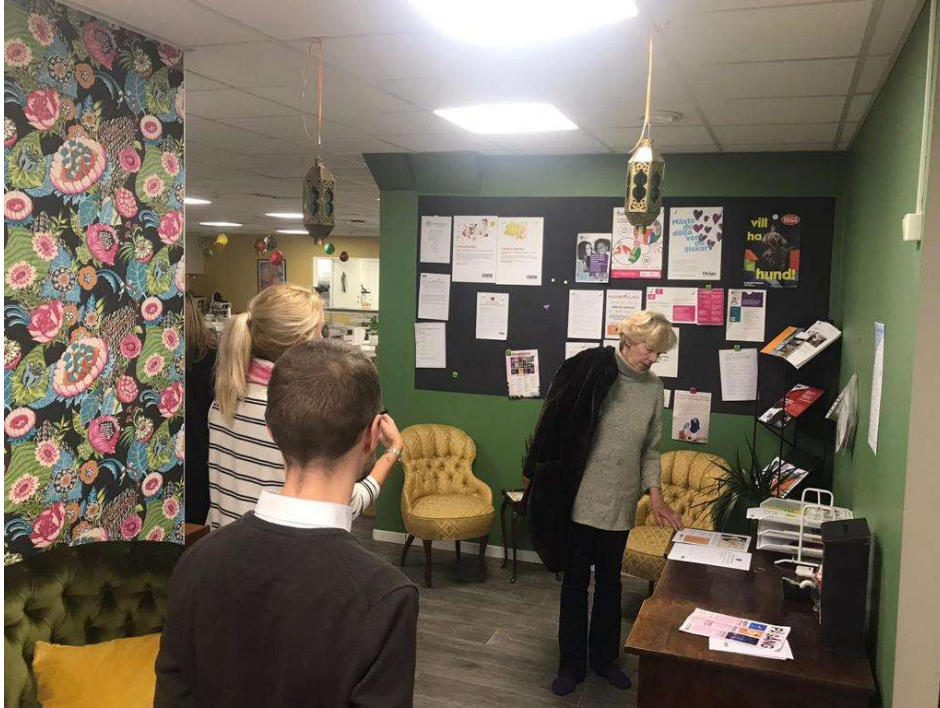

Unga Station jest nie do przeniesienia na grunt polski, bowiem akurat w tym miejscu tworzone grupy opierają się na dzieciach imigrantów. Powoduje to dodatkową trudność spowodowaną różnicami kulturowymi a także bardzo zróżnicowanym poziomem wiedzy w zakresie podstaw programowych i nauki szkolnej a także wynikających barier językowych.

Ta sytuacja pokazuje jednoznacznie, iż wdrożenie tej metody jest możliwe w nawet najbardziej skomplikowanych warunkach społecznych i kulturowych. Prawidłowe stosowanie opisywanej metody będzie przynosiło wymierne korzyści niezależnie od miejsca jej wdrożenia i stosowania.

Działania wdrożeniowe Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach dotyczące implementowanej metody.

Po zakończeniu i zrealizowaniu wizyt studyjnych w Szwecji GOKSiT rozpoczął kolejne działania mające na celu implementację poznanej metody.

Na miejscu zostały zorganizowane warsztaty wdrożeniowe dla kadry wnioskodawcy przygotowujące personel do organizacji świetlic środowiskowych według poznanych, nowych rozwiązań.

Opisywane warsztaty przeprowadzili uczestnicy wizyt studyjnych, którzy na każdym etapie warsztatów za pomocą telekonferencji byli wspierani merytorycznie i technicznie przez Partnera Grantu

Następnym krokiem wdrażania rozwiązania była zorganizowana konferencja dla pozostałych pracowników GOKSiT a także zaproszonych innych instytucji współpracujących na co dzień z wnioskodawcą. Celem tej konferencji była prezentacja poznanych rozwiązań a także zachęcenie innych instytucji do jej stosowania, bądź współpracy przy jej wdrażaniu.

Na obecnym etapie Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki jest w fazie opracowywania dokumentacji dotyczącej etapów rekrutacji uczestników świetlic środowiskowych mających funkcjonować na terenie Gminy Nowa Słupia.

W tym zakresie prowadzone są konsultacje z poszczególnymi specjalistami takimi jak psycholog, pedagog, czy nauczyciele z pobliskich szkół.

Do opracowywania dokumentacji zaproszeni zostali także działacze sportowi z zaprzyjaźnionych placówek sportowych i kulturalnych.

Planowane działania przez Wnioskodawcę dotyczące głównego rezultatu Grantu Ponadnarodowego.

Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Rudkach w roku 2020 otwiera pięć świetlic środowiskowych jako rezultat projektu standardowego. We wszystkich pięciu jednostkach stosowana będzie zaimplementowana od Partnera Stockholm Stadsmision metoda pod nazwą: „System Profilowania Beneficjentów Świetlic Środowiskowych”

W trakcie realizacji działań w świetlicach środowiskowych na podstawie zaimplementowanej metody Wnioskodawca będzie formułował i umieszczał na swojej stronie internetowej ważne spostrzeżenia i wnioski dotyczące technicznych i merytorycznych aspektów metody.

Zgodnie z zapewnieniami uzyskanymi od Partnera szwedzkiego będzie można na bieżąco reagować na powstałe problemy czy też występujące bariery wynikające z adaptacji rozwiązania. O wszystkich ważnych zmianach czy modyfikacjach będzie utworzona stosowana notatka a następnie zostanie ona dołączona do powstałego Kompendium.

Podsumowanie

Zrealizowanie opisanego powyżej projektu Grantowego utwierdza w głębokim przekonaniu iż należy być otwartym na stosowanie innowacyjnych metod przy realizacji nawet najbardziej przyziemnych i powszechnych działań.

Poznawanie nowych rozwiązań pozwala na wzbogacanie wiedzy a także podnoszenia poziomu świadczenia usług nie tylko społecznych ale także zmusza instytucje do podejmowania działań niestandardowych, wykraczających poza ogólnie przyjęte ramy.

W związku z tym, że w Polsce zwiększa się ilość działających świetlic środowiskowych w parze z tym powinno iść doskonalenie metod ich pracy a prezentowanie rozwiązania jest właśnie doskonałym tego przykładem.

Kompendium powstało dzięki szeroko zakreślonej współpracy zespołu projektowego Grantu Ponadnarodowego a także przedstawicielom Partnera Stockholm Stadsmission oraz Grupie Profesja Sp z o.o.